

Obsah

1. 0. Národochospodářský význam chovu koní, perspektivy a směrnice dlouhodobého plánu (<i>S. Waksmundský</i>)	
1. 1. Vývojové tendenze požadavky na chov koní	5
1. 2. Organizace a řízení chovu koní	7
1. 3. Odborná příprava pracovníků v chovu koní	8
2. 0 Vlastnosti koní (<i>S. Waksmundský</i>)	9
2. 1. Morfologické vlastnosti koní	9
2. 1. 1. Zevnějšek	9
2. 1. 2. Mechanika pohybu (chody koně)	33
2. 1. 3. Barva srsti a znaky	39
2. 1. 4. Měření a vážení koní	49
2. 1. 5. Fotografování koní	55
2. 1. 6. Popis exteriéru koně pomocí značek	56
2. 1. 7. Celkové požadavky na zevnějšek koní	62
2. 2. Fyziologické vlastnosti	64
2. 2. 1. Kondice	64
2. 2. 2. Konstituce	67
2. 2. 3. Temperament	69
2. 2. 4. Charakter	70
2. 2. 5. Plodnost	72
2. 2. 6. Mléčnost klisen	73
2. 2. 7. Růst a vývin	74
2. 2. 8. Svalová práce	76
3. 0. Technika krmení koní (<i>S. Waksmundský</i>)	81
3. 1. Zásady krmení koní a jednotlivé živiny	81
3. 1. 1. Organicke látky	82
3. 1. 1. 1. Dusíkaté látky	83
3. 1. 1. 2. Sacharidy	84
3. 1. 1. 3. Lipidy	85
3. 1. 2. Minerální látky	86
3. 1. 2. 1. Makroelementy	87
3. 1. 2. 2. Mikroelementy	90
3. 1. 3. Voda	93
3. 1. 4. Účinné látky	94
3. 1. 4. 1. Vitamíny	94
3. 1. 4. 2. Enzymy	98
3. 1. 4. 3. Hormony	98
3. 2. Charakteristika krmiva vhodných pro koně	99
3. 2. 1. Krmiva rostlinného původu	101
3. 2. 1. 1. Objemná krmiva statková	101
3. 2. 1. 2. Jaderná krmiva statková	105
3. 2. 1. 3. Jaderná krmiva průmyslová	106
3. 2. 2. Krmiva živočišného původu	107

3. 2. 3. Minerální krmiva	108
3. 2. 4. Úprava krmiv	109
3. 2. 5. Napájení koní	110
3. 2. 6. Denní doby krmení	111
3. 3. Krmení jednotlivých skupin koní	112
3. 3. 1. Krmení tažných koní	112
3. 3. 2. Krmení chovných klisen	118
3. 3. 3. Krmení hříbat	120
3. 3. 4. Krmení plemenných hřebců	12%
3. 3. 5. Krmení dostihových koní	131
3. 3. 6. Pastva koní	136
4. 0. Ošetřování koní (<i>S. Waksmundský</i>)	140
4. 1. 1. Čištění	140
4. 1. 2. Mytí	141
4. 1. 3. Koupání, brodění	141
4. 1. 4. Stříhání srsti	142
4. 1. 5. Ochrana proti hmyzu	142
4. 1. 6. Bandážování	143
4. 2. Základy podkovářství, péče o kopyto	143
4. 2. 1. Podkova	144
4. 2. 2. Vlastní podkování	147
4. 2. 3. Péče o kopyto	148
4. 2. 4. Kování pro různé druhy prací	149
4. 2. 5. Kování při nepravidelné chůzi	150
5. 0. Plemena koní (<i>J. Štrupl</i>)	152
5. 1. Původ koně	152
5. 2. Nejdůležitější formy z vývojové řady předků koně	152
5. 3. Předkové dnešních koní	154
5. 3. 1. Kertak	154
5. 3. 2. Tarpan	154
5. 3. 3. Kůň západní lesní	155
5. 3. 4. Skupina koní severských — nordických	155
5. 4. Vznik a vytvoření plemen	156
5. 5. Rozdělení plemen koní	157
5. 5. 1. Rozdělení plemen koní z hlediska prošlechtěnosti	157
5. 5. 1. 1. Primitivní plemena koní	157
5. 5. 1. 2. Krajinové neboli přechodná plemena koní	157
5. 5. 1. 3. Kulturní neboli ušlechtilá plemena koní	158
5. 5. 1. 4. Přechodná neboli zušlechtěná plemena koní	158
5. 5. 2. Rozdělení plemen koní podle lítivu člověka nebo prostředí	159
5. 5. 3. Rozdělení plemen koní podle jejich upotřebitelnosti	160
5. 5. 3. 1. Plemena koní tažných	160
5. 5. 3. 2. Plemena koní kočárových — karosiérů	160
5. 5. 3. 3. Plemena koní jezdeckých	160
5. 5. 3. 4. Plemena koní s kombinovanou užitkovostí	160
5. 5. 3. 5. Plemena ponyů a malých koní	161
5. 5. 4. Rozdělení plemen z hlediska fylogenetického a kraniologických znaků	161
5. 6. Popis plemen koní	162
5. 6. 1. Skupina plemen koní mongolských — stepních	162
5. 6. 1. 1. Podskupina plemen koní stepních	163

5. 6. 1. 2. Podskupina plemen koní horských	164
5. 6. 1. 3. Podskupina plemen koní severských lesních	165
5. 6. 2. Skupina plemen koní orientálních — východních	166
5. 6. 2. 1. Podskupina orientálních plemen s krví koní fránských	167
5. 6. 2. 2. Podskupina koní arabských	174
5. 6. 2. 3. Podskupina orientálních plemen s krví koní staroitalských a starošpanělských	185
5. 6. 2. 4. Podskupina plemen orientálních s krví koní anglických	195
5. 6. 3. Skupina plemen koní západních — okcidentálních	220
5. 6. 4. Skupina plemen koní nordických — severských	231
5. 7. Plemena koní chovaná v ČSSR — podle ČSN 64 6310	237
5. 8. Plemenářské podniky s chovem koní a jejich zaměření	239
5. 8. 1. Plemenářské podniky s chovem koní v ČSR	241
5. 8. 1. 1. Plemenářský podnik Kladruby nad Labem	241
5. 8. 1. 2. Plemenářský podnik Veselí nad Lužnicí	242
5. 8. 1. 3. Plemenářský podnik Tlumačov	242
5. 8. 2. Plemenářské podniky s chovem koní ve SSR	243
5. 8. 2. 1. Plemenářský podnik Topoľčianky	243
5. 8. 2. 2. Plemenářský podnik Nový Tekov	244
5. 8. 2. 3. Plemenářský podnik Motešice se sídlem ve Svinném	244
5. 8. 2. 4. Plemenářský podnik Šamorín	245
5. 8. 2. 5. Plemenářský podnik Spišská Nová Ves	246
6. 0. Plemenitba koní a odchov hřebat (<i>F. Lerche</i>)	248
6. 1. Organismus a prostředí	249
6. 1. 1. Proměnlivost, dědičnost	249
6. 1. 1. 1. Prostředí	250
6. 1. 1. 2. Trénink	251
6. 1. 1. 3. Dědičnost	253
6. 2. Způsoby metody plemenitby	256
6. 2. 1. Nejdůležitější chovatelské pojmy a výrazy	256
6. 2. 1. 1. Druh	256
6. 2. 1. 2. Plemeno (rasa)	256
6. 2. 1. 3. Skupina plemen	257
6. 2. 1. 4. Bastard — mísenec	257
6. 2. 1. 5. Ráz	257
6. 2. 1. 6. Chov	257
6. 2. 1. 7. Kmen	258
6. 2. 1. 8. Linie	258
6. 2. 1. 9. Rodina	259
6. 2. 1. 10. Čistokrevnost	259
6. 2. 1. 11. Plnokrevnost — plnokrevník	259
6. 2. 1. 12. Polokrevnost — polokrevník	259
6. 2. 2. Plemenitba	260
6. 2. 3. Plemenitba čistokrevná	260
6. 2. 3. 1. Plemenitba liniová	261
6. 2. 3. 2. Plemenitba meziliniová	261
6. 2. 4. Plemenitba příbuzenská	261
6. 2. 4. 1. Úzká příbuzenská plemenitba	262
6. 2. 4. 2. Blízká příbuzenská plemenitba	262
6. 2. 4. 3. Vzdálená příbuzenská plemenitba	262
6. 2. 4. 4. Prostorová izolace	263

6.2.4.5. Osvěžení krve	263
6.2.5. Křížení	264
6.2.5.1. Křížení mezidruhové neboli bastardace	264
6.2.5.2. Křížení meziplenně	265
6.2.5.3. Křížení zušlechtovač	267
6.2.5.4. Křížení tvůrčí, zvané též plemenné nebo kombinační	268
6.2.5.5. Křížení vyhlazovací	268
6.2.5.6. Křížení užitkové	269
6.3. Technika plemenity	269
6.3.1. Pohlavní, tělesná, chovná a pracovní vyspělost	269
6.3.2. Plemenný výběr	270
6.3.2.1. Plemenný výběr podle plemenného standardu	271
6.3.2.2. Plemenný výběr podle vyjádřeného pohlavního výrazu	271
6.3.2.3. Plemenný výběr podle exteriéru a barvy	271
6.3.2.4. Plemenný výběr podle zdraví a konstituce	272
6.3.2.5. Plemenný výběr podle temperamentu a charakteru	273
6.3.2.6. Plemenný výběr podle užitkovosti — výkonnosti	274
6.3.2.7. Plemenný výběr podle původu (rodokmenu)	274
6.3.2.8. Plemenný výběr podle potomstva	274
6.3.3. Říje	275
6.3.4. Technika připouštění	276
6.3.4.1. Provoz na stanicích připouštění hřebců	277
6.3.4.2. Přidělování hřebců na stanice	278
6.3.4.3. Vybavení stanice připouštění hřebců	278
6.3.5. Březost klisen	280
6.3.6. Zkoušky březosti klisen	280
6.3.6.1. Rektální vyšetření březosti	281
6.3.6.2. Albrechtsenova metoda	281
6.3.6.3. Cubiniho metoda — chemická zkouška	281
6.3.6.4. Aschheimova metoda — biologická zkouška	281
6.3.6.5. Zjištování pohybu hřiběte v těle matčině	282
6.3.7. Vývoj plodu	282
6.3.8. Zacházení s březími klisnami — příprava klisen na porod	284
6.3.9. Porod klisny	285
6.3.10. Ošetření klisny po porodu	288
6.3.11. Ošetření hřiběte po narození	289
6.4. Inseminace u koní	293
6.4.1. Inseminace koní u nás a její význam	293
6.4.2. Pomůcky pro inseminaci koní	294
6.4.3. Příprava na odběr semena hřebce	295
6.4.4. Technika odběru semena od hřebce	295
6.4.5. Hodnocení hřebčího semena	296
6.4.6. Uchování semena hřebce	297
6.4.7. Technika inseminace u koní	298
6.5. Odchov hřibat	299
6.5.1. Vzrůst a vývoj hřiběte od narození do dospělosti	299
6.5.2. Měření a vážení hřibat	305
6.5.3. Odchov sajících hřibat od narození do odstavu	309
6.5.3.1. Péče o růst a vývoj sajícího hřiběte	309
6.5.3.2. Péče o zdraví sajících hřibat	311
6.5.3.3. Péče o charakter sajících hřibat	313

6. 5. 4. Odchov hříbat od odstavu do dospělosti	313
6. 5. 4. 1. Odstav hříbat	313
6. 5. 4. 2. Péče o odstavená a starší hříbata	315
6. 5. 4. 3. Péče o zdraví odstavených a starých hříbat	316
6. 5. 4. 4. Péče o charakter odstavených a starých hříbat	316
6. 5. 5. Pastva hříbat	317
6. 5. 5. 1. Význam pastvy pro odchov hříbat	317
6. 5. 5. 2. Technika pastvy	319
6. 5. 5. 3. Oplocení pastvin	324
6. 5. 6. Výběhy a pohybové dráhy pro hříbata	324
6. 5. 6. 1. Výběhy pro hříbata	324
6. 5. 6. 2. Pohybové dráhy pro hříbata	325
6. 5. 6. 3. Technika pohybování hříbat na pohybové dráze	326
6. 5. 6. 4. Význam pohybu a pohybových drah pro odchov hříbat	326
6. 5. 7. Příprava hříbat k tréninku	327
6. Výcvik mladých koní	328
6. 6. 1. Pomůcky k lonžování koní	328
6. 6. 2. Technika lonžování koní	329
6. 6. 3. Zaučování koní v práci pod sedlem	330
6. 6. 4. Zaučování koní k práci ve voze	331
6. 6. 5. Hlavní zásady zkoušek výkonnosti koní	332
6. 7. Plemené knihy koní a záznamy	336
6. 7. 1. Plemené knihy koní	336
6. 7. 2. Plemené záznamy u koní	337
6. 7. 3. Evidenční záznamy koní	337
7. 0. Zdravý koní a jeho ochrana (<i>F. Leriche</i>)	339
7. 1. Rozeznávání zdravých koní od nemocných a příznaky onemocnění	339
7. 1. 1. Zdravý kůň	339
7. 1. 2. Nemocný kůň	340
7. 2. Příčiny onemocnění koní	340
7. 2. 1. Onemocnění koní zaviněné poruchami ve výživě	340
7. 2. 2. Biologické příčiny onemocnění koní	341
7. 2. 3. Chemické příčiny onemocnění koní	341
7. 2. 4. Fyzikální příčiny onemocnění koní	341
7. 2. 5. Dědičné příčiny onemocnění koní	342
7. 2. 6. Zoohygienické příčiny onemocnění koní	342
7. 3. Zoohygiena v chovu koní	342
7. 3. 1. Hygiena ovzduší	343
7. 3. 2. Hygiena půdy	344
7. 3. 3. Hygiena vody	344
7. 3. 4. Hygiena krmiv pro koně	345
7. 3. 5. Hygiena pastvin	346
7. 3. 6. Hygiena stájí pro koně	346
7. 3. 7. Hygiena ošetřování konf	347
7. 4. Ochrana koní před nemocemi — prevence	348
7. 4. 1. Dezinfekce	349
7. 4. 1. 1. Dezinfekce preventivní	349
7. 4. 1. 2. Dezinfekce běžná	349
7. 4. 1. 3. Dezinfekce závěrečná	350
7. 4. 2. Dezinsekce	350

7. 4. 3. Deratizace	350
7. 4. 4. Ochranné očkování	351
7. 5. První pomoc při úrazech a onemocnění koní	351
7. 5. 1. Osetření ran	352
7. 5. 2. Obklady	352
7. 5. 3. Nálevy — první pomoc při kolice koní	352
7. 6. Ochrana proti přenesení nemoci z koní na člověka	353
8. 0. Nejzávažnější nemoci a vady koní (<i>F. Lerche</i>)	355
8. 1. Nakažlivé nemoci koní	355
8. 1. 1. Hřebčí nákaza	355
8. 1. 2. Hřebčí — chřípčí	355
8. 1. 3. Infekční bronchopneumonie	356
8. 1. 4. Virové zmetání klisen	357
8. 1. 5. Chřípka koní	358
8. 1. 6. Nakažlivá anémie koní	358
8. 1. 7. Vozhřívka	358
8. 1. 8. Vztekliná	359
8. 1. 9. Tetanus — strnutí šíje	359
8. 1. 10. Snět slezinná — antrax — uhlák	360
8. 1. 11. Opar lysivý	360
8. 2. Nenakažlivé nemoci koní	361
8. 2. 1. Koliky	361
8. 2. 2. Černá zástava moče	361
8. 2. 3. Katary a záněty (neinfekční)	362
8. 2. 3. 1. Záněty akutní	362
8. 2. 3. 2. Záněty chronické	362
8. 3. Nemoci kloubů, šlach a kopyt koní	362
8. 3. 1. Nemoci kloubů	363
8. 3. 2. Nemoci šlach a šlachových pouzder koní	363
8. 3. 3. Nemoci kopyt koní	363
8. 3. 3. 1. Nášlap a zášlap	363
8. 3. 3. 2. Hniloba rohového střelu	363
8. 3. 3. 3. Rakovina kopyt	364
8. 3. 3. 4. Zchvácení kopyt	364
8. 4. Parazitární nemoci u koní	364
8. 4. 1. Svrab — prašivina	364
8. 4. 2. Vši	365
8. 4. 3. Škrkavky	365
8. 4. 4. Roupi	366
8. 4. 5. Střeček koňský	366
8. 5. Vady koní	367
8. 5. 1. Měsíční slepotá	367
8. 5. 2. Dýchavičnost — dušnost koně	367
8. 5. 3. Jankovitost	368
8. 5. 4. Krkání	368
8. 5. 5. Pískání	369
8. 5. 6. Zrážlivost	369
8. 5. 7. Tkalcování	369
8. 5. 8. Neléhavost	369
8. 5. 9. Vadný charakter koně	370

9. 0. Odborné časopisy o chovu koní (<i>F. Lercbe</i>)	372
10. 0. Cvičení (<i>F. Lercbe</i>)	373
10. 1. Posouzení zevnějšku koně — značky	373
10. 2. Předvádění koní	375
10. 3. Poznávání plemen koní	377
10. 4. Poznávání zdravých a nemocných koní	399
10. 5. Poznávání krmív	400
10. 6. Inseminace, příprava pomůcek na odběr semena, hodnocení semena	401